

ЄВРОПЕЙСЬКА КОМІСІЯ ЗА ДЕМОКРАТІЮ ЧЕРЕЗ ПРАВО
(ВЕНЕЦІЙСЬКА КОМІСІЯ)

УКРАЇНА

**СПІЛЬНИЙ ПОДАЛЬШИЙ ВИСНОВОК ВЕНЕЦІЙСЬКОЇ КОМІСІЇ
ТА
ГЕНЕРАЛЬНОГО ДИРЕКТОРАТУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ТА
ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА РАДИ ЄВРОПИ (ГД - І)**

**ДО СПІЛЬНОГО ВИСНОВКУ ЩОДО ПРОЄКТУ ЗМІН ДО
ЗАКОНУ «ПРО СУДОУСТРІЙ І СТАТУС СУДДІВ» ТА ДЕЯКИХ
ЗАКОНІВ ЩОДО ДІЯЛЬНОСТІ ВЕРХОВНОГО СУДУ ТА ОРГАНІВ
СУДДІВСЬКОГО ВРЯДУВАННЯ (CDL-AD(2020)022)**

**Ухвалено Венеційською комісією
на її 136-му пленарному засіданні
(Венеція, 6-7 жовтня 2023 року)
на основі коментарів:**

**Пана Мартіна КУЙЄРА (Уповноваженого члена, Нідерланди)
Пані Ганни Сухоцької (Почесного президента Венеційської комісії)
Пана Герхарда РАЙСНЕРА (Експерта Генерального директорату з
прав людини та верховенства права, колишнього Президента КРЄС)**

ЗМІСТ

I. Вступ	3
II. Передумови	4
A. Попередні реформи судової системи.....	4
B. Розвиток подій у 2023 році	5
C. Короткий огляд законопроекту	5
1. Моніторинг судів	6
2. Використання детектора брехні (поліграфа).....	7
III. Аналіз.....	8
A. Загальні зауваження щодо необхідності прийняття законопроекту	8
1. Судові реформи та потреба у стабільній судовій системі	8
2. Послідовність змін у судових реформах	9
3. Ефективне застосування існуючих законів	10
4. Інструменти суддівської підзвітності	10
B. Моніторинг діяльності судів.....	11
1. Потреба в новому типі моніторингу	12
2. Специфічні проблеми	13
C. Застосування детектора брехні.....	16
1. Загальні спостереження.....	16
2. Широкі цілі	17
3. Ефективні засоби правового захисту та процесуальні гарантії	18
4. Зміст інтерв'ю	18
5. Конфіденційність	19
6. Дискреційні повноваження ВРП	19
7. Добровільність	20
IV. Висновки	20

I. Вступ

1. Листом від 4 серпня 2023 року пан Григорій Усик, Голова Вищої ради правосуддя («ВРП»), здійснив запит на спільний висновок Венеційської комісії та Генерального директорату з прав людини та верховенства права (Генеральний директорат І) щодо законопроекту «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо запровадження додаткових процедур для зміцнення довіри суспільства до судової влади», законопроекту, який впливає на повноваження самої ВРП («законопроект», [CDL-REF\(2023\)041](#)). У своєму листі Голова ВРП звернувся до Комісії та Генерального директорату з проханням оцінити законопроект на предмет його відповідності стандартам Ради Європи щодо незалежності судової влади.

2. Від Венеційської комісії доповідачами виступили пан Куйєр та пані Сухоцька. Пан Райсснер виступив у якості доповідача від імені Генерального директорату з прав людини та верховенства права.

3. 4 вересня 2023 року представники Комісії та Генерального директорату з прав людини та верховенства права провели онлайн-зустрічі з ВРП, Комітетом Верховної Ради України з питань правової політики, Верховним Судом, Вищою кваліфікаційною комісією суддів («ВККСУ»), Головою Ради суддів України, представниками міжнародної спільноти та організацій громадянського суспільства. Комісія та Директорат вдячні Офісу Ради Європи в Україні за чудову організацію зустрічей, а також учасникам за їхню готовність до співпраці.

4. Комісія та Генеральний директорат вже надавали висновки щодо нещодавніх поправок до українського законодавства про судоустрій. У своєму Спільному висновку щодо проекту змін до Закону «Про судоустрій і статус суддів» та деяких законів щодо діяльності Верховного Суду та органів суддівського врядування (законопроект № 3711) («Висновок 2020»)¹ Комісія та Генеральний директорат надали рекомендації в більш широкому контексті судової реформи в Україні (див. пункт 8 нижче). Таким чином, було доцільно оцінити цей законопроект у контексті попередніх рекомендацій, як продовження вищезгаданого Висновку, забезпечуючи безперервність конструктивного діалогу з українською владою.

5. Цей подальший Висновок було підготовлено на основі перекладу

¹ Венеційська комісія, [CDL-AD\(2020\)022](#). Спільний висновок щодо проекту змін до Закону «Про судоустрій і статус суддів» та деяких законів України щодо діяльності Верховного Суду та органів суддівського врядування» (проект Закону № 3711) ухвалений Венеційською комісією на 124-му онлайн-пленарному засіданні (8-9 жовтня 2020 року).

законопроекту англійською мовою. Переклад може не в усьому точно відображати оригінальну версію по всіх пунктах. ВРП та Комітет з питань правової політики ВРУ надали свої письмові коментарі до цього проекту Висновку.

6. Цей подальший Висновок був підготовлений на основі коментарів доповідачів та результатів онлайн-зустрічей 4 вересня 2023 року. Він був прийнятий Венеційською комісією на її 136-му пленарному засіданні (Венеція, 6-7 жовтня 2023 року).

II. Передумови

A. Попередні реформи судової системи

7. Протягом багатьох років українська влада вживає заходів для реформування судової системи. Венеційська комісія та Генеральний директорат допомагають їй у реалізації цих заходів. У 2020 році Комісія та Генеральний директорат з прав людини та верховенства права надали рекомендації щодо перезапуску ВККСУ, оцінили доцільність наділення ВРП додатковими повноваженнями, консультувались з питань дисциплінарного провадження, а також запропонували ширший погляд на реформування судової системи та роль ВРП². У Висновку 2020 року було підкреслено важливість стабільності судової системи та необхідність утримання від частих фрагментарних судових реформ³, забезпечення належної послідовності змін у судовій реформі⁴ та надання пріоритету ефективному застосуванню існуючої правової бази⁵. Комісія та Генеральний директорат також зазначили, що проблеми доброчесності кандидатів до ВРП можуть бути вирішені шляхом залучення до процедури відбору⁶ змішаних національних/міжнародних органів.

8. У липні 2021 року Комісія та Генеральний директорат привітали законопроект, яким ВРП було поставлено під процедуру перевірки за участю міжнародних партнерів⁷, після чого Парламент ухвалив відповідний Закон. У лютому 2022 року більшість членів ВРП подали у відставку ще до початку перевірки, що позбавило ВРП кворуму. Пізніше у 2022 році Комісія привітала відповідний Закон та підтвердила свою підтримку

² Див. Висновок 2020 року, Розділ IV (пп. 68-72).

³ Висновок 2020 року, п.35.

⁴ Див. Висновок 2020 року, п.80.

⁵ Див. Висновок 2020 року, п.8.

⁶ Див. Висновок 2020 року, п.71.

⁷ Див. висн. Венеційської комісії, [CDL-AD\(2021\)018](#), Терміновий спільний висновок щодо законопроекту про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо порядку обрання (призначення) членів Вищої ради правосуддя (ВРП) та діяльності дисциплінарних інспекторів ВРП (проект закону № 5068, 5 липня 2021 року, п. 73).

реформи, зазначивши, що допомога міжнародних партнерів у проведенні перевірки ВРП була необхідною гарантією забезпечення справедливості перевірки доброчесності⁸.

В. Розвиток подій у 2023 році

9. У січні 2023 року ВРП розпочала роботу з новим складом членів, які пройшли перевірку. 1 червня 2023 року ВРП призначила членів ВККСУ – органу, який не працював з кінця 2019 року і мав завдання добирати кандидатів на понад дві тисячі вакантних посад суддів. Однак новий склад ВРП не міг розпочати розгляд дисциплінарних скарг, оскільки не було створено Службу дисциплінарних інспекторів⁹. Враховуючи значний обсяг нерозглянутих дисциплінарних справ (близько 11000 скарг) та значний час, необхідний для створення такої Служби, особливо в умовах воєнного стану в Україні, Парламент прийняв рішення тимчасово передати повноваження Служби дисциплінарних інспекторів до ВРП¹⁰.

10. У травні 2023 року стало відомо про гучну корупційну справу у Верховному Суді¹¹. У червні 2023 року Рада національної безпеки і оборони України ухвалила рішення про посилення боротьби з корупцією в судовій системі. У відповідь на це рішення Комітет Верховної Ради України з питань правової політики підготував цей законопроект.

С. Короткий огляд законопроекту

11. Законопроект (i) розширює підстави для перевірки доброчесності та дисципліни суддів шляхом запровадження нового виду «судового моніторингу» з боку ВРП; та (ii) запроваджує використання детектора брехні (поліграфа) в різних контекстах розвитку суддівської кар'єри (під час добору на посаду, конкурсного переведення, судового моніторингу та дисциплінарного провадження).

12. Згідно з пояснювальною запискою до законопроекту, *необхідність* запропонованих змін зумовлена збереженням тенденції низького рівня

⁸ Див. Венеційська комісія, [CDL-AD\(2022\)023](#), Україна - Спільна довідка amicus curiae щодо деяких питань пов'язаних з обранням та дисциплінарною відповідальністю членів Вищої ради правосуддя, ухвалений Венеційською комісією на 132-му пленарному засіданні (Венеція, 21-22 жовтня 2022 року), п. 58.

⁹ Щодо Служби дисциплінарних інспекторів див. [CDL-AD\(2021\)018](#), Терміновий спільний висновок Венеційської комісії та Директорату щодо законопроекту про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо порядку обрання (призначення) членів Вищої ради правосуддя (ВРП) та діяльності дисциплінарних інспекторів ВРП (законопроект № 5068), виданий відповідно до статті 14а Правил процедури Венеційської комісії 5 травня 2021 року, схвалений Венеційською комісією на 127-му пленарному засіданні (Венеція та онлайн, 2-3 липня 2021 року), пп. 67-71.

¹⁰ Закон України [№ 3304-IX](#) «Про внесення змін до деяких законів України щодо негайного відновлення розгляду справ стосовно дисциплінарної відповідальності суддів» від 9 серпня 2023 року (Закон ще не набрав чинності).

¹¹ Див. зокрема, ВВС, [В Україні Голова Верховного суду затриманий у справі про корупцію](#), 16 травня 2023 року.

суспільної довіри до суддів, що підтверджується соціологічними дослідженнями останніх років та регулярними повідомленнями у ЗМІ про приклади недоброчесної поведінки суддів, у тому числі високопосадовців. У пояснювальній записці зазначається, що існуючі правові інструменти є недостатніми для вирішення цих проблем.

13. Під час зустрічей доповідачі були поінформовані про те, що поточна версія законопроекту є попередньою, і що парламентський Комітет з питань правової політики має намір продовжити роботу над законопроектом. Венеційська комісія та Генеральний директорат цінують можливість надання допомоги органам влади на ранній стадії роботи над цим законопроектом та відкритість органів влади до такої допомоги.

1. Моніторинг судів

14. *Підстави* для моніторингу суду пов'язані з триваючими кримінальними провадженнями: якщо судді повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, пов'язаного з корупцією, і ВРП надала дозвіл на його затримання, утримання під вартою чи відсторонення від посади, ВРП може прийняти рішення про здійснення моніторингу суду, в якому такий суддя здійснює правосуддя¹². Моніторинг здійснюється стосовно всіх суддів відповідного суду з метою встановлення наявності підстав для відкриття дисциплінарної справи щодо таких суддів.¹³

15. ВРП наділена *«повноваженнями зі збору інформації»*: вона може запитувати інформацію від будь-якої особи, викликати суддів та працівників апарату суду для отримання пояснень з питань, що є предметом моніторингу; крім того, ВРП може використовувати детектор брехні під час опитування суддів суду, що підлягає моніторингу.¹⁴

16. Законопроект передбачає такі *пріоритети*: якщо на момент відкриття дисциплінарної справи, ініційованої за результатами моніторингу суду, відкриті інші дисциплінарні справи проти одного судді, то ВРП визначатиме пріоритетність таких справ.¹⁵

17. Законопроект також передбачає, що ВРП має невідкладно, але не пізніше чотирнадцяти днів з дня набрання чинності цими змінами, розпочати перевірку всіх суддів Верховного Суду.

¹² Див. статтю 59-1, п. 2 законопроекту.

¹³ Див. статтю 59-1, п. 3 і 8 законопроекту.

¹⁴ Див. статтю 59-1, п. 6 законопроекту.

¹⁵ Див. статтю 42, п. 4 законопроекту.

2. Використання детектора брехні (поліграфа)

18. Законопроект запроваджує використання детектора брехні (поліграфа) під час проведення співбесіди з кандидатами на посаду судді та судьями. Передбачається, що цей метод може застосовуватися ВРП у чотирьох випадках: (а) перевірка кандидатів на посаду судді¹⁶, (б) переведення судді за конкурсом¹⁷, (в) здійснення моніторингу діяльності судів¹⁸ та (г) дисциплінарне провадження.¹⁹

19. Відповідно до законопроекту, «психофізіологічне опитування із застосуванням поліграфа» полягатиме в опитуванні судді (або кандидата на посаду судді) із застосуванням детектора брехні – багатоканального пристрою, призначеного для реєстрації та запису в реальному часі показників емоційного напруження особи, що виникає як реакція на інформацію у вигляді слів, зображень тощо. Метою проведення такої співбесіди є отримання інформації про ймовірну достовірність відповідей особи на питання, пов'язані з можливими правопорушеннями, її доброчесністю, дотриманням правил суддівської етики, законністю походження майна, щодо обставин, які можуть бути чи є підставою для притягнення до дисциплінарної відповідальності, або інших обставин, які можуть негативно вплинути на суспільну довіру до судової влади²⁰.

20. Результати використання детектора брехні є конфіденційними і не підлягають оприлюдненню²¹, можуть використовуватися разом з іншими джерелами інформації та оцінюватися в сукупності з іншою інформацією. Результати опитування не можуть бути підставою для притягнення судді до відповідальності, а також підставою для відмови кандидату на посаду судді у призначенні на посаду.²²

21. Суддя повинен дати згоду на використання детектора брехні. Відмова судді від проходження перевірки не є підставою для притягнення судді до відповідальності.²³ Однак, ВРП може відмовити у внесенні подання про призначення або переведення на посаду судді за конкурсом у разі відмови кандидата від проходження перевірки на детекторі брехні.²⁴ За певних медичних показань, визначених центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я, перевірка на детекторі брехні може не застосовуватися.

¹⁶ Див. статтю 79, п. 18 та 19 законопроекту.

¹⁷ Див. статтю 82, п. 2 законопроекту.

¹⁸ Див. статтю 59-1, п. 6(2), статтю 62-1, п.5(1) законопроекту.

¹⁹ Див. статтю 62-1, п. 5 (2) законопроекту.

²⁰ Див. статтю 62-1, п. 3 законопроекту.

²¹ Див. статтю 62-1, п. 6 законопроекту.

²² Див. статтю 62-1, п. 6 законопроекту.

²³ Див. статтю 62-1, п. 7 законопроекту.

²⁴ Див. статтю 79, п. 19(3) законопроекту.

III. Аналіз

A. Загальні зауваження щодо необхідності прийняття законопроекту

22. З назви законопроекту та пояснювальної записки до нього випливає, що основною метою законопроекту є підвищення довіри суспільства до судової влади та інституту правосуддя, а також покращення репутації суддів в Україні у зв'язку з поведінкою окремих суддів, яка серйозно підриває репутацію судової влади.

23. Ця загальна мета як така не викликає сумнівів. У Висновку 2020 року Венеційська комісія та Генеральний директорат визнали надзвичайну нагальність судової реформи в Україні.²⁵ Згідно з пояснювальною запискою, цей законопроект був розроблений у контексті вищезгаданої резонансної корупційної справи у Верховному Суді, триваючої тенденції низької довіри громадськості та регулярних повідомлень у ЗМІ про кричущі приклади негативної поведінки суддів. Під час зустрічей з доповідачами деякі співрозмовники називали ситуацію в українській судовій системі черговою кризою, яка потребує якнайшвидшого вирішення із застосуванням нових заходів. Інші співрозмовники, однак, стверджували, що повідомлення про розслідування ймовірної публічної корупції, включаючи гучні кримінальні справи в судовій системі, свідчать про готовність компетентних органів вирішувати поточні проблеми наявними засобами.

1. Судові реформи та потреба у стабільній судовій системі

24. Українська влада вже не вперше готує законодавство, спрямоване на підвищення довіри громадян до судової влади. У своєму Висновку 2020 року Венеційська комісія та Генеральний директорат зазначили, що *«судова система України зазнала численних змін протягом останніх років. Після президентських виборів нова політична влада часто розпочинала нові зміни в судовій системі. За відсутності цілісного підходу приймалися різні законодавчі акти, які не мали характеру комплексної реформи»*²⁶. У зв'язку з цим у Висновку також підкреслюється важливість стабільності судової системи, а також необхідність утримуватися від частих фрагментарних судових реформ і забезпечувати комплексний і послідовний підхід.

²⁵ Див. Висновок 2020, п 9.

²⁶ Див. Висновок 2020, п 6.

25. Комісія та Генеральний директорат хотіли б, перш за все, повторити вищезазначену загальну рекомендацію з Висновку 2020 року про те, що органи влади повинні належним чином враховувати міркування стабільності законодавства про судоустрій та забезпечувати комплексний і послідовний підхід.²⁷ Підзвітність судової влади не може бути досягнута лише за допомогою законодавчих заходів. Необхідно вжити додаткових заходів для забезпечення прозорості та законності процедур призначення та кар'єри суддів. Крім того, необхідно запровадити ефективне кримінальне та дисциплінарне законодавство, а також забезпечити постійну взаємодію між судовою владою, іншими гілками влади та громадськістю²⁸. Поєднання всіх цих заходів разом забезпечить довіру громадськості до судової влади.

26. Відповідно, при внесенні змін до судової системи органи влади повинні застосовувати комплексний і послідовний підхід, проводячи ретельний аналіз ситуації з метою виявлення та ефективного усунення першопричин проблем, а також беручи участь у прозорому та інклюзивному діалозі з усіма зацікавленими сторонами.

2. Послідовність змін у судових реформах

27. Як було підкреслено у Висновку 2020 року, послідовність змін має важливе значення.²⁹ Венеційська комісія та Генеральний директорат вітають той факт, що ВРП наразі реформована і готова розпочати свою важливу роботу як найвищий орган суддівського врядування в Україні. Заслугує на схвалення той факт, що ВРП оперативно призначила нових членів ВККСУ і що остання відновила свою роботу з відбору кандидатів на численні вакантні суддівські посади в країні (див. пункт 9 вище).

28. Однак новий склад ВРП лише нещодавно розпочав свою роботу, і він навіть не приступив до виконання своїх дисциплінарних функцій (див. пункт 9 вище). Більше того, враховуючи навантаження на ВРП та значний обсяг нерозглянутих дисциплінарних скарг (близько 11000 нерозглянутих справ), покладання на ВРП нових завдань, запропонованих законопроектом, може підірвати її спроможність діяти ефективно та результативно.

29. Враховуючи попередню рекомендацію щодо дотримання послідовності змін, можливо, було б доцільніше дати певний час «новій» ВРП для повноцінного відновлення роботи, постійно відстежувати, які недоліки в існуючих процедурах перешкоджають ефективності роботи

²⁷ Див. Висновок 2020, п. 34 та п. 35.

²⁸ Див. КРЕС, Висновок [21 \(2018\)](#) про запобігання корупції серед суддів п. 22

²⁹ Див. Висновок 2020, п. 80.

ВРП, і лише після цього розглядати можливість запровадження додаткових заходів, подібних до тих, що містяться в законопроекті. Зрештою може виявитися, що додаткові бюджетні та кадрові заходи будуть більш ефективними, ніж створення нових законодавчих інструментів. Таким чином, в цілому, видається передчасним впроваджувати нову судову реформу до завершення нещодавньої та отримання відчутних результатів.

3. Ефективне застосування існуючих законів

30. У Висновку 2020 року Комісія та Генеральний директорат зазначили, що ще однією проблемою судової реформи в Україні є погане виконання прийнятих законів, що, можливо, пов'язано з тривалою проблемою корупції та браком доброчесності в окремих частинах судової системи. Однак, безперервні інституційні реформи не можуть бути відповіддю на проблеми, які виникли через особисту поведінку окремих членів цих інституцій³⁰.

31. Ці міркування однаковою мірою стосуються і цього законопроекту, який передбачає надзвичайні заходи, спрямовані на всю судову систему у відповідь на індивідуальну поведінку деяких її членів. Основне питання полягає в тому, чи відповідає запропоноване широке рішення та інструменти європейським принципам незалежності судової влади та відповідним стандартам Європейської конвенції з прав людини. Венеційська комісія та Генеральний директорат вивчатимуть це питання стосовно двох основних нововведень, запропонованих законопроектом: моніторинг судів та використання детектора брехні.

4. Інструменти суддівської підзвітності

32. Незалежна судова влада обов'язково має бути підзвітною. Це означає, що, з одного боку, незалежність не може бути аргументом для блокування будь-яких засобів підзвітності, а з іншого боку, засоби підзвітності не можуть порушувати незалежність, особливо шляхом створення погроз та неправомірного тиску.

33. У пояснювальній записці стверджується, що існують надзвичайні обставини, які вимагають додаткових засобів забезпечення підзвітності суддів. Однак проведення перевірки суддів суду без конкретної підозри проти них (див. пункт 14 вище) та з використанням детектора брехні (див. пункт 19 вище) є винятковими та надзвичайними засобами, які несуть серйозний ризик неправомірного втручання у незалежність суддів.

³⁰ Див. Висновок 2020, п. 8.

Запропонований моніторинг судів де-факто є перевіркою всіх суддів обраного суду і потребує ретельного обґрунтування. Тут доречною є позиція КРЄС: *«КРЄС хоче звернути увагу на негативні наслідки люстрації як засобу боротьби з корупцією. Процес, коли всі судді проходять перевірку на предмет корупції, а осіб, які її не пройшли, звільняють з посади і, можливо, переслідують у судовому порядку, можна використати у власних інтересах і, таким чином, є можливість зловживати цим процесом для усунення політично «небажаних» суддів. Самого лише факту роботи суддею в державі-члені, де судова влада скомпрометована на системному рівні, за демократичними стандартами недостатньо для встановлення відповідальності судді».*³¹

34. Що стосується конкретних заходів, які втручаються в право на повагу до приватного або сімейного життя суддів, то слід зазначити, що вони порушують статтю 8 ЄСПЛ, якщо тільки вони не можуть бути виправдані відповідно до пункту 2 статті 8 як такі, що «відповідають закону», переслідують одну або декілька законних цілей, перелічених у ньому, і є «необхідними в демократичному суспільстві» для досягнення відповідної мети або цілей³². Згідно з практикою Європейського суду у таких справах, *«національне законодавство має бути достатньо передбачуваним у своїх положеннях, щоб дати особам адекватне уявлення про обставини, за яких і на яких умовах органи влади мають право вдаватися до заходів, що зачіпають їхні права, передбачені Конвенцією... Крім того, закон повинен забезпечувати певний рівень правового захисту від свавільного втручання з боку органів влади. У цьому контексті є важливим існування конкретних процесуальних гарантій. Те, що вимагається в якості гарантій, буде залежати, принаймні до певної міри, від характеру та обсягу втручання, про яке йде мова».*³³

35. Тому важливо, щоб на наступних етапах законодавчого процесу розробники поправок глибоко занурилися в причини пропозиції таких надзвичайних інструментів у судовій владі, які повинні бути крайнім засобом, і забезпечили їх повну відповідність Європейській конвенції з прав людини та практиці Європейського Суду з прав людини.

В. Моніторинг діяльності судів

36. Перш за все, термін «моніторинг суду», що міститься в законопроекті, може ввести в оману. Моніторинг суду зазвичай передбачає загальний аналіз ризиків та вивчення структурних і процесуальних

³¹ Див. КРЄС, Висновок [21 \(2018\)](#) про запобігання корупції серед суддів п. 29

³² Див. Овчаренко і Колос проти України № 27276/15 та 33692/15, 12 січня 2023 року, п. 91 і далі.

³³ Там само.

елементів, які можуть сприяти підвищенню ризику правопорушень і неправомірної поведінки в суді.

Однак тут йдеться (і це є основною метою законопроекту) про оцінку окремих суддів на предмет їхньої доброчесності та дотримання дисциплінарних стандартів.

1. Потреба в новому типі моніторингу

37. Новий вид моніторингу судів застосовується до *будь-якого* суду, в якому одного з суддів підозрюють у вчиненні корупційного злочину, а його/її арешт, досудове ув'язнення чи відсторонення від посади санкціоновано ВРП (див. пункт 14 вище). Відповідно до законопроекту, *всі* судді відповідного суду пройдуть перевірку на доброчесність та відповідність дисциплінарним стандартам. Сфера оцінювання не обмежується певними подіями: мають бути розслідувані *всі* можливі дисциплінарні правопорушення. У зв'язку з цим, навіть якщо моніторинг може бути ініційований через правопорушення, пов'язане з корупцією, будь-яке інше можливе неправомірне діяння, що не має відношення до корупції (наприклад, надмірне затягування судового розгляду, груба недбалість при здійсненні правосуддя), буде підпадати під сферу моніторингу. Пошук можливих неправомірних дій також супроводжується можливістю використання детектора брехні (див. нижче). Оцінка повинна проводитися навіть за відсутності будь-яких натяків на причетність відповідного судді до будь-якого правопорушення. Комісії та Генеральному директорату важко зрозуміти, чим можна обґрунтувати такі широкі підстави для проведення оцінювання.

38. Не слід виключати, що можуть існувати обставини, за яких посилений нагляд за певним судом в цілому (*en bloc*) може бути допустимим. Наприклад, якщо в конкретному суді було виявлено непрофесійну або неетичну поведінку суддів у зв'язку з притягненням їх до дисциплінарної відповідальності, органам суддівського врядування може бути доцільно зосередити свою увагу на інших суддях, які працюють у цьому ж суді.

39. Однак навіть такі випадки навряд чи виправдовують цей новий вид моніторингу. Систематичного та пріоритетного використання існуючих механізмів має бути достатньо. У зв'язку з цим доречно зазначити, що українське законодавство передбачає такі інструменти, як: декларації про майно³⁴, декларації родинних зв'язків³⁵, декларації доброчесності³⁶,

³⁴ Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції».

³⁵ Див. статтю 61 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

³⁶ Див. статтю 62 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

провадження щодо несумісності³⁷, дисциплінарні провадження, провадження щодо звільнення та кримінальне провадження. Ще одним варіантом є проведення моніторингу способу життя судді³⁸. Крім того, члени певних судових органів – Конституційного Суду, Верховного Суду, вищих спеціалізованих судів та самої ВРП³⁹ – підлягають систематичному та посиленому фінансовому контролю з огляду на їхні високі посади в судовій ієрархії. Якщо певним існуючим механізмам бракує ясності, точності або ефективності, важливо спочатку попрацювати над їх удосконаленням, а не пропонувати нові.

40. Крім того, очевидно, що новий механізм збільшить навантаження на ВРП, що і без того є перевантаженим органом (див. пункт 9 вище). Таким чином, додавання нового механізму може знизити ефективність роботи ВРП, яка і так перевантажена до межі.

41. Таким чином, потреба в такому додатковому механізмі ще не встановлена. Залишається незрозумілим, чому сукупність існуючих механізмів для розгляду потенційних випадків відсутності доброчесності та дотримання дисциплінарних стандартів у судовій системі не є достатньою і чому необхідно запроваджувати нові механізми.

2. Специфічні проблеми

а. Внутрішній вимір незалежності судової влади

42. Незалежність судової влади є невід'ємною частиною фундаментальних демократичних принципів поділу влади та верховенства права⁴⁰ і гарантується, зокрема, статтею 6 Європейської конвенції з прав людини (ЄКПЛ) та статтею 126 Конституції України.

43. Водночас, авторитет судової влади може бути збережений лише за умови, якщо (а) правова система запровадить належні механізми, які гарантуватимуть, що кандидати не будуть призначені на посаду судді, якщо вони не володіють необхідними компетенціями або не відповідають найвищим стандартам доброчесності; та (б) судова система буде очищена від тих, хто визнаний некомпетентним, корумпованим або пов'язаним з

³⁷ Див. статтю 39 Закону України «Про Вищу раду правосуддя».

³⁸ Див. статтю 59 Закону України «Про судоустрій і статус суддів». Однак є застереження щодо недостатньої чіткості процедури моніторингу способу життя суддів (див. нижче).

³⁹ Див. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».

⁴⁰ Див., наприклад, Рекомендацію Рес (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи «Про суддів: незалежність, ефективність та обов'язки»; Венеційська комісія, Контрольний список з питань верховенства права, [CDL-AD\(2016\)007](#), п. 74; Венеційська комісія, Звіт про європейські стандарти щодо незалежності судової системи: Частина I - Незалежність суддів, [CDL-AD\(2010\)004](#).

організованою злочинністю. Це важливо не лише з огляду на роль, яку відіграє судова влада в правовій державі, але й тому, що суддя, який призначається на посаду довічно, в принципі не може бути звільнений з посади, за винятком обмежених підстав для звільнення.⁴¹

44. Запропонований моніторинг здійснюватиметься самоврядним органом самої судової влади, що є кращим з точки зору незалежності суддів.⁴² Однак судді повинні бути захищені не лише від зовнішнього впливу, але й від тиску всередині судової системи.⁴³ Відповідно, юрисдикція ВРП має відповідати вимогам внутрішньої суддівської незалежності.

45. Запропоновані законопроектном засоби чинитимуть тиск на суддів, що може бути дозволено лише за наявності підстав вважати, що ці засоби є необхідними для встановлення суддівської підзвітності. Однак, за відсутності ознак вчинення окремим суддею правопорушення, такі заходи не повинні бути дозволені.

46. Крім того, запропонований законопроектном моніторинг не повинен впливати на незалежність судді шляхом втручання у справи, що перебувають у провадженні судді. Однак законопроект не містить жодних положень, які б захищали поточні судові провадження від такого втручання.

b. Чіткість закону щодо повноважень та процедур у ВРП

47. Венеційська комісія нагадує, що згідно з її Мірилом Правовладдя, закон повинен бути, серед іншого, чітким і передбачуваним⁴⁴ (або «передбачуваним щодо його наслідків», за висловом Європейського суду з прав людини).⁴⁵

48. Законопроект містить дуже загальне положення щодо *повноважень зі збору інформації* ВРП.⁴⁶ У рамках запропонованого моніторингу, ВРП матиме право запитувати пояснення, записи або інформацію від різних юридичних та фізичних осіб з метою перевірки належного виконання обов'язків суддями відповідного суду, що підлягає моніторингу. Це викликає занепокоєння, яке потребує вирішення: по-перше, право запитувати інформацію передбачає обов'язок запитуваної сторони

⁴¹ Див. Венеційська комісія, [CDL-AD\(2022\)005](#), Хорватія - Висновок щодо запровадження процедури поновлення перевірки благонадійності шляхом внесення змін до Закону про суди, п. 14, з подальшими посиланнями.

⁴² Див. Венеційська комісія, [CDL-AD\(2022\)005](#) (Хорватія), згадане вище, п. 22.

⁴³ Див. Венеційська комісія, Звіт про європейські стандарти щодо незалежності судової системи: Частина I - Незалежність суддів, [CDL-AD\(2010\)004](#), глава 10.

⁴⁴ Венеційська комісія, [CDL-AD\(2016\)007](#), Контрольний список з верховенства права, §36.

⁴⁵ Див. наприклад, ЄСПЛ [GC], рішення у справі «Санчес проти Франції», по. 45581/15, 15 травня 2023 року, п. 124.

⁴⁶ Див. ст. 59-1, п. 6 законопроекту.

виконати запит.⁴⁷ Таке регулювання означає, що ВРП отримує майже необмежений доступ до будь-яких можливих матеріалів при здійсненні нової процедури моніторингу, що можна вважати надмірно широким повноваженням. По-друге, законопроект не уточнює, до яких саме юридичних чи фізичних осіб зможе звертатися ВРП. Більше того, ч. 7 ст. 59-1 законопроекту дозволяє будь-якій особі подавати до ВРП будь-яку інформацію, яка може бути використана під час моніторингу судів. Це може відкрити шлях для зловживань на ґрунті незадоволення судовим рішенням. Нарешті, повноваження зі збору інформації не обмежуватимуться матеріалами, пов'язаними з корупцією, оскільки законопроект надає ВРП право збирати матеріали, пов'язані з *будь-якими* можливими неправомірними діями суддів.

49. Законопроект передбачає, що саме ВРП встановлюватиме порядок проведення моніторингу.⁴⁸ Відповідно, ВРП наділена повноваженнями як щодо встановлення процедури, так і щодо її виконання. Це видається надмірною концентрацією влади, навіть якщо вона знаходиться в руках органу суддівського врядування. Процедурні рамки є особливо важливими, оскільки, як зазначалося вище, запропоновані інструменти є надзвичайними і несуть серйозні ризики для суддівської незалежності. З цих причин процесуальні правила, включаючи правовий захист і засоби правового захисту, повинні бути чітко врегульовані на законодавчому рівні.

50. Існує кілька різних і суперечливих ролей ВРП. Найголовніше, що орган, який здійснюватиме моніторинг, згодом також вирішуватиме дисциплінарну справу по суті. Розмежування функцій розслідування та прийняття рішень було основним принципом попередніх змін до законодавства про судоустрій в Україні.⁴⁹ Ці міркування залишаються актуальними і для цього законопроекту.

51. У законопроекті використовується поняття «моніторинг способу життя судді». Можна припустити, що це поняття відсилає до статті 59 Закону «Про судоустрій і статус суддів». Цей захід застосовується «з метою встановлення відповідності рівня життя судді майну, що належить йому та членам його сім'ї, і одержуваним ними доходам». Це має бути уточнено в законопроекті. Варто зазначити, що стаття 52-2 Закону «Про запобігання корупції» передбачає, що порядок здійснення моніторингу способу життя суддів визначається Національним агентством з питань запобігання

⁴⁷ Див. у зв'язку з цим статтю 31, п. 3 Закону України «Про Вищу раду правосуддя», яка передбачає, що особа, яка отримала запит Вищої ради правосуддя, зобов'язана надати необхідну інформацію та/або відповідні документи (їх копії) протягом десяти календарних днів з дня отримання запиту.

⁴⁸ Див. ст. 59-1, п 1 законопроекту

⁴⁹ Див. Венеційська комісія, [CDL-AD\(2021\)018](#), Україна - Терміновий спільний висновок щодо проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо порядку обрання (призначення) членів Вищої ради правосуддя (ВРП) та діяльності дисциплінарних інспекторів ВРП» (законопроект № 5068), пп. 67-71; див. також [CDL-AD\(2022\)022](#), Висновок щодо проекту змін до Закону «Про судоустрій» стосовно Інспекції Вищої судової ради Болгарії, п. 29.

корупції за погодженням з ВРП.⁵⁰ Однак без подальшого роз'яснення на законодавчому рівні ці дискреційні повноваження викликають занепокоєння. Формулювання законопроекту є небезпечно широким і може включати всі види приватних та нерелевантних аспектів приватного або сімейного життя судді, захищених статтею 8 ЄСПЛ.

52. Законопроект не містить положень щодо зберігання інформації, отриманої в результаті моніторингу. Зберігання, однак, може бути необхідним лише протягом обмеженого періоду, поки триває моніторинг та відповідне провадження. Крім того, законопроект не розглядає питання про те, хто може отримати доступ до інформації та чи існує можливість вимагати видалення певної інформації.⁵¹

53. Також у законопроекті нічого не сказано про часові обмеження моніторингу, який здійснюватиме ВРП (тобто, як довго може тривати моніторинг суду та які періоди можуть бути предметом дослідження). Це створює ризик того, що моніторинг може залишатися безстроковим, здійснюючи довгостроковий тиск на судову інституцію.

54. З іншого боку, законопроект передбачає, що новий вид моніторингу буде застосовано до Верховного Суду не пізніше, ніж через чотирнадцять днів після набрання чинності цими змінами. Оскільки ВРП спочатку повинна буде встановити порядок проведення нової процедури моніторингу та порядок використання детектора брехні, цей строк видається нереалістичним. Виходячи з пояснювальної записки до законопроекту, можна припустити, що ця норма інспірована гучною корупційною справою у Верховному Суді. Тим не менше, всі заперечення, висловлені у цьому Висновку щодо моніторингу судів, стосуються і моніторингу Верховного Суду.

С. Застосування детектора брехні

1. Загальні спостереження

55. Законопроект передбачає широкі підстави для використання детекторів брехні в контексті суддівської кар'єри: (і) при перевірці кандидата на посаду судді, (іі) в рамках конкурсу щодо діючого судді, який підлягає переведенню до іншого суду, (ііі) при здійсненні моніторингу

⁵⁰ Однак спеціальної процедури ще не розроблено, і, як пояснили співрозмовники, застосовуються загальні процедури, розроблені Національним агентством з питань запобігання корупції.

⁵¹ ЄСПЛ, L.V. проти Угорщини, [№ 36345/16](#), 9 березня 2023 року, п. 123: оцінюючи обробку персональних даних за статтею 8 ЄКПЛ, Суд часто брав до уваги принципи, що містяться в законодавстві про захист даних, у тому числі щодо обмеження мети, мінімізації даних, точності даних та обмеження терміну зберігання.

роботи суду – щодо кожного судді відповідного суду, (iv) під час дисциплінарного провадження щодо будь-якого судді. Це безпрецедентний підхід. Венеційська комісія з обережністю ставиться до використання детекторів брехні. У висновку щодо Казахстану в 2018 році вона висловила свою позицію наступним чином: *«Що стосується використання «детектора брехні», то навіть якщо результати цього тесту не є обов'язковими, це є основним джерелом занепокоєння Венеційської комісії, оскільки надійність цього методу відкрита для обговорення, і незрозуміло, як можуть бути використані відповіді, отримані від кандидата в ході проходження цього тесту. Існує ризик, що цей тест буде включати нерелевантні питання (наприклад, питання про політичні уподобання кандидата). Крім того, детектор брехні може щонайбільше встановити, чи була заява правдивою, але не є корисним для оцінки навичок кандидата. Венеційська комісія закликає владу Казахстану вкрай обережно ставитися до цього методу; якщо немає іншого способу, результати тесту на «детекторі брехні» можуть бути використані лише для ініціювання додаткових перевірок безпеки кандидата і не повинні ставати частиною дос'є кандидата, доступного для ВРП. Але кращим рішенням було б взагалі відмовитися від перевірки на «детекторі брехні»».*⁵²

56. Ці застереження залишаються актуальними і мають бути враховані в цьому законопроекті. Дійсно, надійність технологій розпізнавання емоцій залишається значною мірою дискусійним питанням. У зв'язку з цим варто зазначити, що законопроект передбачає, що висновки детектора брехні не можуть бути єдиною підставою для прийняття рішення.⁵³

57. Тому Комісія та Генеральний директорат повторюють свій попередній підхід, згаданий вище, і пропонують уникати використання «детектора брехні» в контексті суддівської кар'єри. Використання детектора брехні видається ще більш проблематичним у світлі положень законопроекту, які обговорюються нижче.

2. Широкі цілі

58. Мета використання детектора брехні сформульована широко: *«отримання інформації про ймовірну достовірність відповідей особи на запитання, пов'язані з можливими правопорушеннями, її добросовісність, дотримання правил суддівської етики, законність походження майна, обставини, що можуть бути або є підставою для дисциплінарної відповідальності, або інші обставини, що можуть вплинути на суспільну*

⁵² Див. Венеційська комісія, [CDL-AD\(2018\)032](#), Казахстан - Висновок щодо Концепції реформи Вищої судової ради, п. 50.

⁵³ Див. ст. 62-1, п. 6 законопроекту.

довіру до судової влади»⁵⁴. Це положення містить надто загальні формулювання, які дозволяють ставити під час співбесіди будь-які можливі запитання. До того ж, останнє положення є невизначеним («інші обставини, що можуть вплинути на довіру суспільства до судової влади»). Таким чином, цьому положенню бракує чіткості та передбачуваності, що створює ризик зловживань.

3. Ефективні засоби правового захисту та процесуальні гарантії

59. Венеційська комісія та Генеральний директорат нагадують, що відповідно до практики Європейського суду з прав людини повинні існувати процесуальні гарантії та можливість оскарження рішень, які впливають на кар'єру, в тому числі на статус судді. За словами Суду, «у питаннях, що стосуються їхньої кар'єри... повинні існувати вагомні причини, які виключно виправдовують відсутність судового перегляду».⁵⁵

60. Законопроект не містить основних процесуальних гарантій, а спеціального закону про використання детекторів брехні в Україні не існує. Це означає, що багато важливих особливостей цього механізму залишаються незрозумілими. Наприклад, незрозуміло, чи існує ефективний засіб правового захисту проти застосування детектора брехні та рішень, що ґрунтуються на його використанні.

61. Законопроект передбачає, що порядок використання детектора брехні встановлюється ВРП.⁵⁶ Як зазначалося вище у зв'язку з новим видом судового моніторингу (див. пункт 49 і далі), було б недоречно залишати важливі процедурні елементи поза межами законодавчого регулювання, особливо з огляду на вкрай інтрузивний характер процедури (що впливає, серед іншого, на приватне життя відповідного судді), а також широкі цілі та діапазон ситуацій, в яких може застосовуватися ця процедура. Крім того, незважаючи на те, що можуть існувати правила використання детекторів брехні в певних контекстах, неможливо використовувати ті ж самі правила в контексті суддівської кар'єри без урахування принципу незалежності суддів та особливого статусу суддів.

4. Зміст інтерв'ю

62. Позитивним є те, що законопроект передбачає, що певні питання *не можуть* бути поставлені. Стаття 62-1, п. 4 передбачає: «*Не можуть*

⁵⁴ Див. ст. 62-1, п. 3 законопроекту.

⁵⁵ Див. ст. 62-1, п. 3 законопроекту.

⁵⁶ ЄСПЛ, справа Білген проти Туреччини (Bilgen v. Turkey), № 1571/07, 9 березня 2021 року, п. 96.

ставитися запитання, які безпосередньо не стосуються судді та здійснення ним правосуддя, а також запитання приватного або дискримінаційного характеру (про стан здоров'я, релігійні чи політичні переконання, національне або етнічне походження)». Однак у ньому не уточнюється, що наведені приклади (тобто про стан здоров'я, релігійні або політичні переконання, національне або етнічне походження) не є вичерпними.

63. Крім того, законопроект не передбачає жодних гарантій захисту опитуваної особи від самообмови. Крім того, що важливо, п. 4 ст. 59-1 законопроекту передбачає, що *«питання, які не пов'язані з діяльністю судді не можуть ставитися, якщо вони безпосередньо не стосуються судді та здійснення ним правосуддя...»*. Це положення потребує уточнення. У законопроекті необхідно уточнити, що не можна ставити запитання, які стосуються судового розгляду стосовно конкретних справ.

5. Конфіденційність

64. Позитивним є те, що законопроект встановлює, що результати опитування з використанням детектора брехні є конфіденційними. Однак у законопроекті слід уточнити, в якому саме обсязі має застосовуватися задекларований принцип конфіденційності. З одного боку, слід уточнити, що результати тесту передаються відповідному судді. Так само в законопроекті має бути визначено, хто в ВРП має доступ до результатів (і чи можуть ці результати, і в який спосіб, бути використані в дисциплінарному провадженні щодо цього судді, розпочатому за результатами тестування).

З іншого боку, у законопроекті слід уточнити, що дані обробляються та зберігаються згідно з відповідними стандартами Ради Європи (див. вище міркування щодо нового виду моніторингу, пункт 52 вище).

6. Дискреційні повноваження ВРП

65. Законопроект передбачає, що ВРП може використовувати детектор брехні в рамках процедур призначення та переведення суддів, а також під час моніторингу діяльності судів та дисциплінарних проваджень.⁵⁷ Законопроект нічого не говорить про критерії, за якими ВРП може використовувати це право. Це створює ризик дискримінаційного та свавільного використання детекторів брехні.

⁵⁷ Див. статтю 59-1, пп. 6(2); Статтю 62-1, п. 5, Статтю 79, пп. 18, ч. 2 ст. 82 законопроекту.

7. Добровільність

66. Принцип добровільності застосування детектора брехні проголошується у статті 62-1, п. 7 законопроекту, яка передбачає, що *«опитування судді [із застосуванням детектора брехні] проводиться за його згодою. Відмова від проходження опитування не може бути підставою для відповідальності судді»*. Однак, що стосується призначень та переведень, добровільність співбесіди фактично нівелюється тим, що згода на використання поліграфа є одним із документів, які необхідно подати до ВККСУ під час подання заяви на зайняття вакантної посади судді⁵⁸, а ВРП може відмовити (знову ж таки, користуючись широкими дискреційними повноваженнями) у внесенні подання про призначення або переведення особи, якщо кандидат відмовився від проходження поліграфа.⁵⁹

67. Крім того, законопроект передбачає, що за певних медичних показань, визначених центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я, перевірка на детекторі брехні не застосовуватиметься.⁶⁰ Однак, якщо медичні показання будуть визначені нечітко, а потім інтерпретовані, це може створити ще одне джерело зловживань.

IV. Висновки

68. До Венеційської комісії та Генерального директорату з прав людини та верховенства права надійшов запит надати спільний висновок щодо законопроекту «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо запровадження додаткових процедур для зміцнення довіри суспільства до судової влади». Законопроект (і) розширює підстави для перевірки доброчесності та дисципліни суддів шляхом запровадження нового виду «судового моніторингу»; та (ii) запроваджує використання детектора брехні (поліграфа) в різних контекстах суддівської кар'єри.

69. Законопроект був підготовлений з метою надання додаткових інструментів для посилення боротьби з корупцією і, зрештою, забезпечення довіри громадськості до судової влади. Комісія та Генеральний директорат усвідомлюють поточні виклики у боротьбі з корупцією, в тому числі в судовій системі. Загальна мета законопроекту є законною і не викликає жодних сумнівів.

70. Однак рішення, запропоновані в законопроекті, викликають

⁵⁸ Див. статтю 71, п. 11-1 та частину 2 статті 82 законопроекту.

⁵⁹ Див. статтю 79, п. 19 законопроекту.

⁶⁰ Див. статтю 59-1, п. 7 законопроекту.

занепокоєння. Комісія та Генеральний директорат не переконані, що ці заходи є доцільними. Комісія та Генеральний директорат хотіли б нагадати про свої загальні рекомендації, викладені у вищезгаданому Висновку 2020 року: при внесенні таких суттєвих змін до нормативно-правової бази, що регулює діяльність судової влади, органи влади повинні застосовувати комплексний та послідовний підхід з належною увагою до міркувань стабільності судової системи; важливо дотримуватися послідовності змін у судовій реформі та надавати пріоритет ефективному застосуванню існуючих звичайних інструментів суддівської підзвітності.

71. З огляду на те, що ВРП лише нещодавно розпочала роботу в новому складі з перевіреними членами і ще не приступила до розгляду значного обсягу накопичених нерозглянутих дисциплінарних справ, покладання на ВРП нових повноважень і завдань видається передчасним і невиправданим.

72. Необхідність запровадження нового виду «судового моніторингу» не була доведена. Залишається незрозумілим, чому сукупність існуючих механізмів, спрямованих на забезпечення доброчесності в судовій системі, не є адекватними та достатніми і чому необхідно запроваджувати екстраординарні нові механізми. Крім того, сфера застосування нового інструменту є надзвичайно широкою: запропонований моніторинг може застосовуватися до будь-якого суду, він може бути ініційований на підставі фактів, пов'язаних лише з одним суддею цього суду; однак він стосуватиметься всіх суддів цього суду і призведе до оцінки їхньої доброчесності та дотримання дисциплінарних стандартів, навіть якщо не буде жодних доказів, що вказують на їхню неправомірну поведінку.

73. Крім того, процедура моніторингу судів не є чітко визначеною; повноваження органу, що здійснює моніторинг, є недостатньо чіткими і можуть призвести до зловживань; відсутні часові рамки для проведення моніторингу; засоби правового захисту та процесуальні гарантії належним чином не передбачені. Таким чином, моніторинг несе в собі серйозні ризики зловживань і надмірного втручання в принцип незалежності суддів. Якщо органи влади знайдуть переконливі причини для реалізації ідеї нового типу моніторингу судів, рекомендується внести зміни до законопроекту, який все ще перебуває на ранній стадії розробки, з метою усунення вищезазначених недоліків.

74. Законопроект також запроваджує використання детектора брехні в чотирьох випадках: при доборі суддів, при конкурсному переведенні суддів, під час судового моніторингу та в дисциплінарному провадженні щодо суддів. Венеційська комісія раніше вже висловлювала серйозну стурбованість щодо використання детекторів брехні в контексті суддівської

кар'єри. Ця технологія залишається значною мірою суперечливим питанням, і її слід уникати в контексті суддівської кар'єри. Це особливо актуально, коли такий нав'язливий інструмент може використовуватися на широких підставах, у довільний спосіб (оскільки немає критеріїв для використання дискреційних повноважень ВРП), а також коли він не супроводжується ефективними засобами правового захисту та процесуальними гарантіями. Органам влади пропонується належним чином врахувати ці застереження та виявлені недоліки і уникати використання детектора брехні в цьому контексті.

75. Венеційська комісія залишається в розпорядженні української влади для подальшої допомоги в цьому питанні.